

ПРОЕКТ

**Министерство на образованието, културата и изследванията на
Република Молдова
Национална агенция по курикулум и оценяване**

**Български език и литература
Програма за финално тестиране в началното образование**

Кишинев, 2019

I. Увод

Български език и литература се изучават като предмет в онези райони на Република Молдова, където компактно живеят етнически българи. Това са преди всичко училищата в Тараклийския район и в град Тараклия, Български Теоретичен лицей „Васил Левски” в град Кишинев, в АТО Гагаузия, Кантемирски, Кагулски, Каушански и Леовски район. В посочените райони знаенето на диалектната форма на българския език е предпоставка за овладяване на неговата книжовна норма.

II. Статута на дисциплината в контекста на финалното тестиране

В молдовските училища, в които се преподава български език като предмет, финалното тестиране по български език и литература в края на 4. клас е задължително за всички. Целта на финалното тестиране е да се провери доколко нивото на компетенциите, знанията, уменията и навиците по роден език на учениците съответстват на нивото, определено от националните стандарти на обучението за 4. клас.

III. Специфични компетенции по български език и литература в началните класове

1. Възприемане и разбиране на устни и писмени съобщения в различни речеве ситуации с проявяване на интерес, внимание и активност при изучаване на българския език.
2. Построяване на съобщения в различни комуникативни ситуации в съответствие със собствените речеве възможности, с изявен стремеж към подобряването им и с постепенно заместване на диалектизми с нормативни книжовни форми.
3. Възприемане на писмени съобщения – правилно, плавно, осъзнато и изразително четене на текстове от различни типове и стилове, проявяване на любознателност и интерес към четенето.
4. Написване на съобщения в различни ситуации на общуването, демонстриране на самоконтрол и творческо отношение.
5. Използване на езикови средства в съответствие с речевата ситуация с изявено желание да общува на книжовен език.
6. Осъзнаване на своеобразието на българския език относно другите езици с позитивно отношение към езиковото и културното разнообразие на Република Молдова и изявен стремеж за участие в межкултурния диалог.

IV. Области на компетенциите

Възприемане на писмен текст (Четене)

<i>Специфични компетенции</i>	<i>Единици на компетенциите</i>	<i>Цели на оценяването</i>
<p>1. Възприемане и разбиране на устни и писмени съобщения в различни речеве ситуации с проявяване на интерес, внимание и активност при изучаване на българския език.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Разбиране на прочетеното. • Определяне на темата и основната мисъл в изучаваното произведение. • Определяне на главни и второстепенни герои. • Разграничаване на основните моменти в развитието на действието. • Определяне на опорните думи в текста. • Познаване на художествен и нехудожествен текст, проза и стихотворение, повествование, описание, разсъждение, диалог и монолог. • Оценяване на употребата на езиковите единици в речевата ситуация. • Използване уместно на езикови средства, характерни за ситуацията на общуване, съобразно участниците в нея, темата, целта и условията. • Правене на план на чужд и свой текст. 	<p>Ученикът да е способен</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Да отговаря на въпроси по съдържанието на прочетения текст. ✓ Да дава варианти заглавия. ✓ Да определи темата и основната мисъл на прочетения текст. ✓ Да назове героите от текста в зададена последователност. ✓ Да определи мястото и времето на действието в прочетения текст. ✓ Да определи опорните думи в текста. ✓ Да определи вида на текста по цел на общуване. ✓ Да определи значението на думата в контекста чрез синоними или антоними (без използване на термина). ✓ Да открива в прочетения текст синоними и антоними. ✓ Да подбира синоними и антоними (думи с близко или противоположно значение) към посочените думи от текста. ✓ Да използва в речта си думи с пряко и преносно значение.
<p>2. Построяване на съобщения в различни комуникативни ситуации в съответствие със собствените речеви възможности, с изявен стремеж към</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Образуване на производни думи и използване в речта. • Образуване на прилагателни имена и използване в речта. • Познаване на глаголи и употребата им в речта. • Познаване на различни словоредни варианти. 	<p>Ученикът да е способен:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Да образува производни думи. ✓ Да определи сродни думи. ✓ Да разграничава основните части на речта. ✓ Да употребява думите в правилни граматични

<p>подобряването им и с постепенно заместване на диалектизми с нормативни книжовни форми.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Разсъждаване върху качествата, мотивите на поведението на героите в изучавания текст. 	<p>форми.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Да прилага правилата за граматично съгласуване. ✓ Да употребява правилно членуваните съществителни и прилагателни имена. ✓ Да образува форми за сегашно, минало и бъдеще време и да ги употребява в речта си. ✓ Да трансформира граматическата форма на думата съобразно променения контекст. ✓ Да съставя изречения различни по цел на изказване/ общуване/ и по състав, като използва различни словоредни варианти.
<p>3. Възприемане на писмени съобщения – правилно, плавно, осъзнато и изразително четене на текстове от различни типове и стилове, проявяване на любознателност и интерес към четенето.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Четене наум и разбиране на прочетеното. • Четене и правилно писане на думи с особен правопис. • Познание и различаване на литературните жанрове, представени в учебното съдържание. • Отличаване на някои жанрови и национални особености на литературните текстове. 	<p>Ученикът да е способен:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Да разбира смисъла на прочетения текст. ✓ Да отговоря на въпроси по съдържанието на прочетения текст. ✓ Да коментира заглавието на текста. ✓ Да познава и различава изучените литературни жанрове.
<p>6. Осъзнаване на своеобразието на българския език относно другите езици с позитивно отношение към езиковото и културното разнообразие на Република Молдова и изявен стремеж за участие в междукултурния диалог.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Осъзнаване на прякото и преносното значение на думата и умело ги прилага в своя изказ. • Свързване на съдържанието на текста с комуникативната цел и речева ситуация. • Познание на белезите на своята национална идентичност и откриването им в изучавани литературни творби. • Познание на празниците и обичаите на своя етнос. 	<p>Ученикът да е способен:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Да различава пряко и преносно значение на думата и ги открива в научнопопулярен и художествен текст. ✓ Да използва в речта си думи с пряко и преносно значение. ✓ Да отговаря на въпроси по съдържанието на прочетения текст. ✓ Да задава въпроси към прочетения текст. ✓ Да дава варианти заглавия.

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Да определя темата на прочетения текст. ✓ Да открива в текста изречението, в което е изразена главната мисъл. ✓ Да познава белезите на своята национална идентичност и да ги открива в научнопопулярен и художествен текст. ✓ Да познава празниците и обичаите на своя етнос.
--	--	--

Създаване на писмен текст (Писане)

Специфични компетенции	Единици на компетенциите	Цели на оценяване
<p>4. Написване на съобщения в различни ситуации на общуването, демонстриране на самоконтрол и творческо отношение.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Отделяне на изреченията в текста като означаване на началото и края им. • Спазване на изучените пунктуационни правила при писане. • Писане разделно на думи без собствено ударение. • Писане на текстове без граматични и правописни грешки. • Писане на текстове без пунктуационни грешки. • Писане правилно на думи с особен правопис. 	<p>Ученикът да е способен:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Да съставя собствен кратък текст по дадена тема. ✓ Да прилага уместно изучените правописни и пунктуационни правила. ✓ Да спазва изучените пунктуационни правила при писане. ✓ Да пише текстове без граматични и правописни грешки.
<p>5. Използване на езикови средства в съответствие с речевата ситуация с изявено желание да общува на книжовен език.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Познаване на синоними и антоними, различаване на нюанси в лексикално значение. • Разпознаване и образуване на сродни думи. • Различаване на сродните думи по тяхното лексикално и граматическо значение. • Разпознаване и употребяване на антоними. • Различаване на производни и непроизводни думи. • Познаване на съществителни имена собствени и нарицателни. 	<p>Ученикът да е способен:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Да открива в прочетения текст синоними и антоними. ✓ Да подбира синоними и антоними (думи с близко или противоположно значение) към посочените думи от текста. ✓ Да разграничава основните части на речта: съществителни, прилагателни, глагол и предлог. ✓ Да употребява думите в правилни граматични форми.

	<ul style="list-style-type: none"> • Различаване на съществителни имена по род и число. • Членуване на съществителните имена. • Познаване на прилагателни имена /род, число, членуване, степенуване/. • Различаване на прилагателни имена по род и число. • Членуване на прилагателни имена. • Степенуване на прилагателни имена. • Образуване на сегашно, бъдеще, минало свършено и минало несвършено време. • Различаване на лице и число на глагола (лични местоимения единствено и множествено число). • Познаване на видовете изречения по цел на общуване. • Познаване на изреченията по състав (просто и сложно). • Използване на разнообразни синтактични конструкции. • Комбиниране и съгласуване на езиковите единици в конкретна езикова ситуация. • Редактиране, обясняване, защитаване на употребата на езиковите единици в конкретна речева цел. • Познаване на художествените изразни средства: епитет, сравнение, олицетворение. 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Да прилага правилата за граматично съгласуване. ✓ Да употребява правилно членуваните съществителни и прилагателни имена. ✓ Да образува форми за сегашно, минало и бъдеще време и да ги употребява в речта си. ✓ Да трансформира граматическа форма на думата съобразно променения контекст. ✓ Да определя видовете изречения по цел на изказване/ общуване/ и по състав и да ги използва в своя изказ. ✓ Да определя главните и второстепенните части в просто изречение. ✓ Да съставя изречения по цел на изказване/ общуване/ и по състав, като използва различни словоредни варианти. ✓ Да оформя правилно изреченията. ✓ Да познава и прилага начините на свързване на простите изречения в състава на сложното.
<p>б. Осъзнаване на своеобразието на българския език относно другите езици с позитивно отношение</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Осъзнаване на прякото и преносното значение на думата и адекватна употреба в собствената реч. 	<p>Ученикът да е способен:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Да различава пряко и преносно значение на думата и да ги открива в

<p>към езиковото и културното разнообразие на Република Молдова и изявен стремеж за участие в междукултурния диалог.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Правене на самостоятелни изводи и заключения, оценяване и коригиране на речта си при употребата на изучаваните езикови единици. • Правене на изводи и поуки. 	<p>научнопопулярен и художествен текст.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Да използва в речта си думи с пряко и преносно значение. ✓ Да прилага уместно изучените правописни и пунктуационни правила. ✓ Да спазва изучените пунктуационни правила при писане. ✓ Да пише текстове без граматични и правописни грешки. ✓ Да прави самостоятелни изводи и поуки.
--	---	---

V. Модели на тестови задачи за всяка област на компетенцията

✓ Възприемане на писмен текст

	Цели на оценяването	Примери на тестови задачи						
Знание и разбиране	Да отговаря на въпроси по съдържанието на текста.	<p>Намери и загради с кръгче буквата с верния отговор на въпроса:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Според текста двама приятели тръгнаха на лов в гората: А) да секат дърва; Б) да събират гъби и ягоди; В) да се поразходят; Г) да ловят диви животни. • Според текста мечката: А) лежала на пътеката; Б) излязла от храстите; В) излязла от бърлогата; Г) излязла насрещу приятелите. • Според текста приятелят на Хитър Петър А) стрелял в мечката; Б) качил се на дървото с пушката; В) хвърлил пушката и избягал; Г) хвърлил пушката и качил се на дървото. <p>Открий и подчертай в текста думите, назоваващи българските празници//обичаи.</p> <p>Избери и подчертай от предложените пролетни, които са общи за българите и молдовците.</p> <p>Лазаровден, великден, Баба Марта, 24 май, 3 Март, Георгиевден.</p> <p>Намери съответствията в двете колонки и съедини ги със стрелки.</p> <table> <tr> <td>Хитър Петър</td> <td>гагаузки народен герой</td> </tr> <tr> <td>Фът-Фрумос</td> <td>български народен герой</td> </tr> <tr> <td>Настродин Ходжа</td> <td>молдовски народен герой</td> </tr> </table>	Хитър Петър	гагаузки народен герой	Фът-Фрумос	български народен герой	Настродин Ходжа	молдовски народен герой
Хитър Петър	гагаузки народен герой							
Фът-Фрумос	български народен герой							
Настродин Ходжа	молдовски народен герой							

	<p>Да определи мястото и времето на действието в прочетения текст.</p> <p>Да назове героите от текста в зададена последователност.</p> <p>Да определи опорните думи в текста.</p>	<p>Състави и запиши три въпроса, които да започват към съдържанието на текста, които да започват с думи:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Кой ✓ Кога ✓ Къде <p>Загради с кръгче верния отговор на въпроса: Кои са главните герои на този текст?</p> <p>А) вятър, заспала птица, голокрило птиченце Б) вятър, заспала птица В) заспала птица, голокрило птиченце Г) вятър, голокрило птиченце</p> <p>Кои животни участвали в спора? Изреди ги в същата последователност, в която се появяват в текста.</p> <p>Избери и подчертай 4 думи, с които можеш да опишеш Хитър Петър според текста: Умен, хитър, страхлив, ловък, добър, находчив, сърдит, отмъстителен.</p> <p>Открий и подчертай опорните думи в текста.</p>
<p>Прилагане</p>	<p>Да обяснява значението на думата в контекста чрез синоними или антоними (без използване на термина).</p> <p>Да открива в прочетения текст синоними и антоними.</p>	<p>Загради с кръгче съответната буква. Какво означава думата клюмнали в текста?</p> <p>А. Увехнали Б. Паднали духом В. Навели главичките</p> <p>Загради с кръгче буквата на верния отговор. Изразът «дума не продумва» означава:</p> <p>А. мълчи Б. не мисли В. упорства Г. настоява за нещо</p> <p>Загради с кръгче буквата на верния отговор. Изразът «Хвана се на въдицата» означава:</p> <p>А. улови риба В. получи награда Б. спечели в играта Г. повярва на лъжата</p> <p>Открий и подчертай синонимите в изречението//текста.</p> <p>Лисицата лежи и нито шава, нито мърда.</p>

	<p>Да подбери синоними и антоними (думи с близко или противоположно значение) към посочените думи от текста.</p> <p>Да използва в речта си думи с пряко и преносно значение.</p> <p>Да определи вида на текста по цел на общуване.</p>	<p>Отговори на въпроса, като заградиш с кръгче буквата на верния отговор. Какви са подчертаните думи в изречението? Птичият хор огласяше гората тук и там, <u>далече</u> и <u>наблизо</u>. А.сродни думи Б.синоними В. антоними</p> <p>Към всяка дума от първата колонка намери във втората колонка дума с противоположно значение и запиши до нея съответната цифра.</p> <table border="0"> <tr><td>1 красив</td><td>приказлив</td></tr> <tr><td>2 трудолюбив</td><td>нахален</td></tr> <tr><td>3 глупав</td><td>разсеян</td></tr> <tr><td>4 внимателен</td><td>мързелив</td></tr> <tr><td>5 скромен</td><td>умен</td></tr> <tr><td>6 мълчалив</td><td>грозен</td></tr> </table> <p>Към всяка дума от първата колонка намери във втората колонка дума с близко значение и запиши до нея съответната цифра.</p> <table border="0"> <tr><td>1 уникален</td><td>– непостижим</td></tr> <tr><td>2 невъзможен</td><td>– смел</td></tr> <tr><td>3 дружелюбен</td><td>– интелигентен</td></tr> <tr><td>4 закрилен</td><td>– неповторим</td></tr> <tr><td>5 умен</td><td>– защитен</td></tr> <tr><td>6 храбър</td><td>– приятелски</td></tr> </table> <p>Състави и запиши 2 изречения с думата „глава“, като я употребиш в пряко и в преносно значение Загради с кръгче съответната буква. В кое от словосъчетанията думата е употребена в преносно значение? А.Сочни малини Б.Сочен глас В.Сочна трева Открий и запиши в две колонки съчетанията на думите: а) с пряко значение, б) с преносно значение. Пръчката разказва, овцата плаче, стопанинът се оплаква, кметът решава, крадецът се издава, слънцето се крие, утрото се усмихва. От кой тип е текстът? Загради с кръгче правилния отговор. А.описание Б. повествование В. разсъждение Г. описание и разсъждение</p> <p>Отговори и запиши с «Да» или «Не». Този текст е текст описание _____</p>	1 красив	приказлив	2 трудолюбив	нахален	3 глупав	разсеян	4 внимателен	мързелив	5 скромен	умен	6 мълчалив	грозен	1 уникален	– непостижим	2 невъзможен	– смел	3 дружелюбен	– интелигентен	4 закрилен	– неповторим	5 умен	– защитен	6 храбър	– приятелски
1 красив	приказлив																									
2 трудолюбив	нахален																									
3 глупав	разсеян																									
4 внимателен	мързелив																									
5 скромен	умен																									
6 мълчалив	грозен																									
1 уникален	– непостижим																									
2 невъзможен	– смел																									
3 дружелюбен	– интелигентен																									
4 закрилен	– неповторим																									
5 умен	– защитен																									
6 храбър	– приятелски																									

<p>Синтез и интегриране</p>	<p>Да озаглави текста. Да дава варианти заглавия.</p> <p>Да определи темата и основната мисъл на прочетения текст.</p>	<p>Озаглави приказката като изразиш основната мисъл или темата и запиши заглавието.</p> <p>Озаглави текста и запиши заглавието.</p> <p>Избери най-подходящото заглавие за приказката, загради с кръгче верния отговор:</p> <p>Загради буквата на верния отговор Основната мисъл на текста е изразена в пословицата А) Не краде само когато спи. Б) Ръцете му слаби, ала знае да граби. В) Покажи ми лъжеца, да ти кажа крадеца. Г) На когото лицето се зачервява, негова е грешката.</p> <p>Загради с кръгче буквата, която съответства на верния отговор: Основната мисъл на този текст е:</p> <p>Открий в текста и запиши изречението, в което се изразява основната мисъл.</p> <p>Формулирай основната мисъл на текста и я запиши с изречение.</p> <p>Формулирай с едно изречение защо в приказката светът станал по-красив.</p> <p>Формулирай с едно изречение какво разбрал героят накрая според текста.</p>
------------------------------------	--	---

✓ *Създаване на писмен текст*

	<p>Цели на оценяване</p>	<p>Примери на тестови задачи</p>
<p>Знание и разбиране</p>	<p>Да разграничава//открива основните части на речта в текста.</p>	<p>Открий в текста и препиши 3 глагола в минало свършено време.</p> <p>Открий в текста и препиши изречението, в което има един глагол в сегашно време и един глагол в бъдеще време.</p> <p>Кой ред съдържа съществително име? Загради верния отговор:</p> <p>А) Измислям Б) Време В) Близо Г) Майчино</p>

	<p>Да определя видовете изречения по цел на изказване/ общуване/ и по състав.</p> <p>Да определя главни и второстепенни части в просто изречение.</p>	<p>Открий в текста и препиши 3 степенувани прилагателни имена.</p> <p>Отговори с ДА или НЕ В текста има следните видове изречения по цел на общуване: А. Съобщителни _____ Б. Въпросителни _____ В. Подбудителни _____ Г. Възклицателни _____</p> <p>Открийте и подчертайте/препишете от текста подбудителните изречения.</p> <p>Кое от изреченията е просто? Загради верния отговор. А.Момчето гледа облаците. Б. Облаците непрекъснато се променят, огъват се. В. Детето обича облаците, защото те постоянно изменят формата си.</p> <p>Открий и подчертай главните и второстепенните части в следното изречение: Хората минаваха по пътеката, радваха се на цветята, огласяха планината с говор и смях.</p>
<p>Прилагане</p>	<p>Да употребява думите в правилни граматични форми.</p> <p>Да прилага правилата за граматично съгласуване.</p> <p>Да употребява правилно членуваните съществителни и прилагателни имена.</p>	<p>Състави и запиши словосъчетания, като подбереш към всяко съществително име по едно подходящо по смисъл прилагателно от скобите и ги съгласуваш.</p> <p>Езици, око, вода (невъоръжен, нов, дълбоко).</p> <p>Вместо точките употреби думата «врабец», като я членуваш правилно. _____ се страхува от котката. Лястовичката учи _____ да си прави здраво гнездо.</p> <p>Вместо точките употреби думата «гарван», като я членуваш правилно. _____ вярва на лисицата. Лисицата дава на _____ добър урок.</p>

	<p>Да образува форми за сегашно, минало и бъдеще време и ги употребява в речта си.</p> <p>Да съставя изречения по цел на изказване/общуване/ и по състав, като използва различни словоредни варианти.</p> <p>Да прилага изучените правописни и пунктуационни правила.</p>	<p>Запиши изреченията, като употребиш глаголите в сегашно време. Морето беше спокойно. Безкрайна лунна пътека трептеше над сънните му води.</p> <p>Свържи простите изречения в сложно: А. Момичето разтвори книгата. Зачете приказката. Б. Старецът се умори. Той спря за кратка почивка.</p> <p>Образувай от следното изречение въпросително и го запиши: Входят е забранен!</p> <p>Подредете дадените думи в изречения. на парите веднъж един разграбили човек едно село.</p> <p>В кой от редовете няма правописни грешки? Загради съответната буква. А. уткрили, вид Б. представлява, роднини В. утишъл, къшта</p> <p>Запиши текста като поправиш всички правописни грешки. В едно гратче, при една висока планина, при една гуляма река имаши едно хлапе. Ян Бибиян не тарпеше никакви обушта.</p>
<p>Продуциране на собствен текст</p>	<p>Да съставя собствен кратък текст по дадена тема.</p> <p>Да спазва изучените пунктуационни правила при писане.</p> <p>Да пише текстове без граматични и правописни грешки.</p>	<p>Състави и запиши текст от 5 изречения по тема «Лъжата разваля приятелството».</p> <p>Състави и запиши текст от 5 изречения, в който обясни как разбираш израза: «Нищо не се постига без усилия».</p> <p>Състави и запиши текст от 5 изречения, в който да коментираш постъпката на Тиндала.</p> <p>Състави и запиши текст от 5 изречения, в който да коментираш думите: «Когато имаш приятели, всичко около теб е прекрасно!»</p>

VI. Съдържание на предмета «Български език и литература» за финалното тестиране

Програмата за финалното тестиране по Български език и литература в края на обучението в 4. клас е изработена в съответствие с курикулумните стандарти и съдържанието на Програмата по предмета.

За финалното тестиране в края на обучението в 4. клас се изнасят основно следните теми:

I. Езикът като средство за общуване

- Диалогична реч и монологична реч.
- Книжовен език и народни говори.
- Видове изречения по цел на изказване.
- Сричка. Пренасяне на думите на нов ред.
- Ударение. Неударени гласни в думата.
- Звучни и беззвучни съгласни.
- Сродни думи.
- Съществително име, прилагателно име, местоимение, глагол.

II. Текст

- Тема и опорни думи на текст.
- Тема. Основна мисъл и заглавие на текст.
- Видове текст по цел на създаване.
- Художествен текст.
- Научнопопулярен текст.

III. Изречение

- Видове изречения по цел на общуване.
- Интонация на изречението. Как се образуват видовете изречения по цел на общуване.
- Пунктуация и словоред на изречението.
- Видове изречения по състав.
- Как се свързват простите изречения в състава на сложното.
- Думата като част на изречението. Главни и второстепенни части.

IV. Словното богатство на българския език

- Синоними. Антоними.
- Звуков състав и значение на думата.
- Пряко и преносно значение на думата.
- Как се образуват думите в българския език. Сложни думи.
- Съществителни имена.
- Членуване на съществителните имена.
- Правопис на предлозите.
- Прилагателно име. Образуване на прилагателните имена.
- Членуване и степенуване на прилагателните имена.
- Лични местоимения. Пълни и кратки форми.
- Глагол. Лице и число на глагола.
- Правопис на представките.
- Сегашно и бъдеще време на глаголите.
- Прости минали времена на глаголите.

V. Зная и мога

- Употреба на глаголните времена.
- Правопис на думите. Правопис на думи с краесловно обеззвучаване. Правопис на звучни и беззвучни съгласни. Съгласни **с** и **т** пред звучни съгласни. Думи със струпани съгласни. Правопис на думи с неударени гласни звукове/ редукция на

гласните звукове/. Правопис на думи с йо и ъо. Правопис на думи, съдържащи щ. Правопис на думи без собствено ударение. Правопис на определителния член за м.р., ед.ч. на съществителните имена; числителните бройни и числителните редни имена; степените за сравнение на прилагателните имена; прилагателните имена с двойно (-нн-) в ж.р., в ср.р. и мн.ч. Правопис на крайната съгласна на представката, с която е образуван даден глагол; окончанията –а, -ат, -я, -ят за сегашно време на глаголите; глаголите в 1 л. мн.ч., които в 1 л. ед.ч. завършват на –а, -я, -м.

- Изречение.

VII. СПЕЦИФИКАЦИОННА МАТРИЦА

	Знание и разбиране	Прилагане на знания, умения и навици	Синтез и интегриране/ продуциране на собствен текст	
Области на компетенциите	<p>Въпроси по съдържание на текста (време, място на действие, персонажи, последователност на събития, техните подробности и детайли).</p> <p>Писмен пълен (с едно изречение) отговор на въпрос (и).</p>	<p>Откриване или подбор на синоними, антоними, сродни думи или думи с преносно значение. Тълкуване на значението на думата от текста. Редактиране на правописните грешки</p> <p>Съставяне на изречения по зададени параметри (цел на изказване, състав).</p> <p>Употреба на правилни граматически форми (членна, глаголна, на сравнителни степени).</p>	<p>Формулиране (идентифициране, откриване в текста) на основната мисъл на прочетения текст.</p> <p>Озаглавяване на прочетения текст.</p> <p>Създаване на собствен кратък текст (3-5 изречения) – осмисляне на поуката от прочетения текст.</p>	
Възприемане на писмен текст	18%	30%	12%	60%
Четене	9 точки	15 точки	6 точки	30 точки
Създаване на писмен текст	12%	20%	8%	40%
Писане	6 точки	10 точки	4 точки	20 точки
	15 точки	25 точки	10 точки	50 точки
Общо	30%	50%	20%	100%

VIII. МОДЕЛ НА ТЕКСТ

Прочети внимателно текста

В една къща в края на селото живееха мъж и жена. Те имаха две деца – момче Мишо и момиче Ани. Мишо беше на десет години, а Ани – на девет. Близко до къщата растеше висока клонеста топола. Настъпи пролет, дървото започна да се разлиства.

- Ще направим люлка на тополата, - рече Мишо.

- Ох, колко хубаво ще се люлеем на нея! - зарадва се Ани.

Мишо се качи на тополата, върза въже за клоните и. Седнаха и двете деца на люлката и започнаха да се люлеят. Люлеят се, а близо до тях един синигер лети и пее, пее.

Мишо каза:

- Виж, на синигерчето също му е весело, че ние се люлеем.

Ани погледна на дървото и видя хралупа, а в хралупата - гнездо, а в гнездото имаше малки птички.

- Синигерчето не се радва, а плаче, - каза Ани.

- А защо то плаче? – изненада се Мишо.

- Помисли защо, - отговори Ани.

Мишо скочи от люлката, погледна на малкия синигер и си помисли: «И защо ли плаче?»

(По В. Сухомлинский)

№	Тестови задачи	Точки
1.	Намери и загради с кръгче буквата с верния отговор на твърдението: • Според текста децата направиха А. гнездо Б. къщичка за птичките В. люлка Г. кафез	L/0/1
2.	Намери и загради с кръгче буквата с верния отговор на твърдението: • Според текста Ани каза, че птичката А. се радва Б. пее приятно В. плаче Г. е красива	L/0/1
3.	Помисли и отговори на въпроса: • Какво окачват на дървото през пролетта според един български обичай: А. пъстри ленти Б. камбанки В. играчки Г. мартеници	L/0/1
4.	Избери и подчертай 4 думи, с които може да се опише Ани според текста. Внимателна, страхлива, добра, чувствителна, тревожна, мъдра, сърдита, безгрижна.	L/0/1/2/3/4
5.	Състави и запиши 3 <u>въпроса</u> към съдържанието на текста, които да започват с думи: Кой _____ _____ Къде _____ _____	L/0/1/2 L/0/1/2

	Какво _____	L/0/1/2
6.	Отговори и запиши с «Да» или «Не». Този текст е текст описание _____	L/0/2
7.	Формулирай с едно изречение защо плаче синигерчето според текста. _____ _____	L/0/1/2
8.	Озаглави разказа, като изразиш основната мисъл или темата, и запиши заглавието. _____	L/0/1/2
9.	Към всяка дума от първата колонка намери във втората колонка дума с противоположно значение и запиши до нея съответната цифра. 1 силен _ дребен 2 весел _ нехаен 3 светъл _ слаб 4 едър _ тъмен 5 грижовен _ тревожен 6 спокоен _ тъжен	L0/1/2/3/4/5/ 6
10.	Загради с кръгче буквата на верния отговор. Изразът «Лесно е да развалиш, мъчно е да направиш» означава: А. да развалиш е радост Б. трудно е да се развали нещо В. трябва да пазиш това, което имаш Г. да направиш нещо не е сложно	L/0/2
11.	Намери и подчертай 5 сродни думи към думата <u>дърво</u> : Дървен, дръвче, дръжка, дървар, дрънка, дървесен, дърдорко, дървета, поддръжка, дърводелец.	L0/1/2/3/4/5
12.	В кой от редовете няма правописни грешки? Загради съответната буква. А. студен, врапчо Б. стръхлив, хубав В. сладка, къща Г. пъргав, куза	L/0/2

13	<p>Състави и запиши словосъчетания, като подбереш към всяко съществително име по едно подходящо по смисъл прилагателно от скобите и ги съгласуваш.</p> <p>Птичка, дърво, ден (висок, дълъг, мил).</p> <p>_____</p>	<p>L0/1/2/3</p> <p>L0/1/2/3</p>
14.	<p>Вместо точките употреби думата «човек», като я членуваш правилно.</p> <p>_____ трябва да пази природата.</p> <p>Природата прави _____ здрав и щастлив.</p>	L0/1/2
15.	<p>Напиши текст от 5 изречения, в който да отговориш на въпроса: «Как трябва да се грижим за природата?»</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>L/0/1</p> <p>L0/1/2/3/4/5</p> <p>L0/1/2</p>

IX. СХЕМА НА ОЦЕНЯВАНЕТО НА ТЕСТА

N П/п	Тестови задачи	Предполагаеми отговори	Схема на оценяването
1 - 2	Намери и загради с кръгче буквата с верния отговор на твърдението.	В. люлка В. плаче	L/0/1 L/0/1 по 1 точка за всеки верен отговор.
3	Помисли и отговори на въпроса: Какво окачват на дървото през пролетта според един български обичай.	Г. мартеници	L/0/1 1 точка за верен отговор.
4.	Избери и подчертай 4 думи, с които може да се опише Ани според текста.	Внимателна, добра, чувствителна, мъдра.	L/0/1/2/3/4 по 1 точка за всеки правилен отговор.
5.	Състави и запиши 3 <u>въпроса</u> към съдържанието на текста, които да започват с думи...	Примери: Кой направи люлката? Къде растеше тополата? Какво видя Ани на дървото? (и др. варианти)	L/0/1/2 L/0/1/2 L/0/1/2 по 1 точка за правилно формулиран въпрос. по 1 точка за правопис

			и пунктуация, съответни на изучените правописни норми.
6.	Отговори и запиши с «Да» или «Не».	Не.	L/0/2 2 точки за верен отговор.
7.	Формулирай с едно изречение защо плаче синигерчето според текста.	Синигерчето плаче, защото се тревожи за своите малки птичета в гнездото. (и др. варианти)	L/0/1/2 1 точка за вярно формулирана основна мисъл на текста. 1 точка за изречение, написано в съответствие с изучените правописни норми.
8.	Озаглави разказа, като изразиш основната мисъл или темата, и запиши заглавието.	Тревогата на синигерчето/ Майчина тревога (и др. варианти)	L0/1/2 2 точки, ако заглавието отразява темата (основната мисъл) на текста. 1 точка, ако заглавието отразява само главните действащи лица.
9.	Към всяка дума от първата колонка намери във втората колонка дума с противоположно значение и запиши до нея съответната цифра.	4 дребен 5 нехаен 1 слаб 3 тъмен 6 тревожен 2 тъжен	L0/1/2/3/4/5/6 по 1 точка за всяко вярно съответствие.
10.	Загради с кръгче буквата на верния отговор. Изразът «Лесно е да развалиш, мъчно е да направиш» означава:	В. трябва да пазиш това, което имаш	L/0/2 2 точки за верен отговор.
11.	Намери и подчертай 5 сродни думи към думата <u>дърво</u> :	Дървен, дръвче, дървар, дървесен, дърводелец.	L/0/1/2/3/4/5 по 1 точка за всяко вярно съответствие.
12.	В кой от редовете няма правописни грешки? Загради съответната буква.	В. сладка, къща	L/0/2 2 точки за верен отговор.
13.	Състави и запиши словосъчетания, като подбереш към всяко съществително име по едно подходящо по смисъл прилагателно от скобите и ги съгласуваш.	Мила птичка, високо дърво, дъльг ден.	L/0/1/2/3 по 1 точка за всяко вярно съставено и съгласувано словосъчетание. L/0/1/2/3 по 1 точка за правопис.

14.	Вместо точките употреби думата «човек», като я членуваш правилно.	Човекът трябва да пази природата. Природата прави човека здрав и щастлив.	L/0/1/2 по 1 точка за всяка правилно употребена членувана форма.
15.	Напиши текст от 5 изречения, в който да отговориш на въпроса: «Как трябва да се грижим за природата?»		L/0/1 1 точка за съответствие на темата и добре изграден свързан текст. L/0/1/2/3/4/5 по 1 точка за всяко правилно съставено изречение, написано в съответствие с темата и с изучените правописни норми. L/0/1/2 2 точки , ако в текста няма допуснати правописни грешки. 1 точка , ако в текста има допуснати 1-4 правописни грешки. 0 точки , ако в текста има допуснати 5 и повече правописни грешки.
			Общо:50 точки.

Библиография:

1. Ministerul Educației al Republicii Moldova. Български език и литература. Курикулум за I – IV клас. Chișinău, 2018.
2. Ministerul Educației al Republicii Moldova. История, Култура и Традиции на българския народ. Курикулум за I – IV клас. Chișinău, 2018.
3. Ministerul Educației al Republicii Moldova. История, Култура и Традиции на българския народ. Гид за внедряване на Курикулума за I – IV клас. Chișinău, 2018.
4. Ministerul Educației al Republicii Moldova. Български език и литература. Гид за внедряване на Курикулума за I – IV клас. Chișinău, 2018.
5. 1. клас – И. Димитрова, Е. Дериволкова. Буквар «Светулка». Chișinău, «Știința» 2010.
6. 1. клас – Е. Рацеева, Н.Червенков, Е. Дериволкова, М. Драганова «Моите корени» Учебник по история, култура и традиции на българския народ» 1.- 2. клас. Univers pedagogic. 2007.
7. 2. клас – И. Димитрова, Е. Дериволкова. Български език за 2. клас. Chișinău, «Cartier» 2015.
8. 2. клас – Е. Рацеева, Н.Червенков, Е. Дериволкова, М. Драганова «Моите корени» Учебник по история, култура и традиции на българския народ» 1. – 2. клас. Univers pedagogic. 2007.
9. 3. клас – М. Натина, Е. Дериволкова, Н. Кара, «Слънчева пътека» Читанка. Chișinău, Cartier, 2005.

10. 3. клас – К. Демирева, Н. Кара, Н. Вълчева, М. Натаина, Е. Дериволкова. Български език за 3 клас. Chişinău, Cartier, 2016.
11. 4. клас М. Натаина, Е. Дериволкова, Н. Кара. «Къщичка на детство златно». Читанка, 2005.
12. 4. клас - К. Демирева, Н.Кара, Н. Вълчева. Български език за 4. клас. Chişinău, Cartier, 2017.